

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2293/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.IV.10.140/2023/4. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Dr. Kincses István ügyvéd által képviselt Molnár István, Zalai Ferenc és Csőzsi Zoltán (a továbbiakban: indítványozók) alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, s kérték a Gyulai Törvényszék 7.M70.146/2021/42/1. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Mf.I.40.063/2022/16. számú ítélete, valamint a Kúria Mfv.IV.10.140/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozók – az alapeljárás I., II. és IV. rendű felperesei – keresetükben azt kérték a bíróságtól, hogy ítéletével pótolja az indítványozók munkáltatójának a jognyilatkozatát arról, hogy az indítványozók a keresetükben megjelölt időszakokban korkedvezményre jogosító munkakört láttak el. Másodlagosan annak megállapítását kérték, hogy munkáltatójuk személyiségi jogukat sértő módon hátrányos megkülönböztetésben részesítette őket azon munkavállalókkal szemben, akiknek a korkedvezménye jogosító munkakört elismerte. Az első fokon eljáró bíróság a keresetet elutasította. Az indítványozók fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozók felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott – a III. és V. rendű felperesre vonatkozó – rendelkezését nem érintette, ezt meghaladóan – az indítványozókat érintően – a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének elvi tartalma szerint nincs lehetőség korkedvezmény megállapítására, ha a munkavállaló a beazonosított munkakörhöz tartozó feladatokat csak a munkaideje egy részében végzi és a teljes

munkaidő egy meghatározott hányadában kedvezményre nem jogosító egyéb tevékenységet végez. Elvi éllel rögzítette azt is, hogy a „diszkrimináció, vagyis az eltérő bánásmód alkalmazása nem általában, hanem csak abban az esetben tiltott, ha arra – feltételezhetően – valamely sérülékeny társadalmi csoporthoz tartozás miatt kerül sor.”

- [4] Az indítványozók ezt követően a bírói döntésekkel, illetve a bírói jogértelmezéssel szemben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az Alkotmánybíróság főtárgya az alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az indítványozókat jogi képviselőjük útján hiánypótlásra hívta fel, mivel indítványuk hiányosnak minősült, nem tartalmazott alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény indítványozók által hivatkozott rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívásnak az indítványozók jogi képviselőjükön keresztül határidőben eleget tettek. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozók részben megismételték, részben összefoglalták eredeti beadványukat, s abban a támadott bírói döntések megsemmisítését kérték.
- [5] Kiegészített alkotmányjogi panaszukban azzal érveltek, hogy a „bizonyítási teherkiosztás” során a bíróságok visszamenőleges jogalkalmazásával sérült a tisztességes eljáráshoz való alapjoguk. Állításuk szerint „visszamenőleges jogalkalmazás történt, mivel a 2003. évi CXXV. törvény 19. § (1) rendelkezéseit alkalmazták a bíróságok az 1992. évi XXII. törvény 5.§ (1), (2) rendelkezésének hatálya alatt is, mivel a régi Mt alapján a munkáltatót terhelte a bizonyítási kötelezettség, a munkavállalót csak az EBK tv. hatálybalépését követően terhelte csak.” Álláspontjuk szerint továbbá a támadott bírói döntéssel a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alaptörvényi követelménye is sérült. Azzal érveltek, hogy az alperes munkáltató „hátrányosan különböztetett meg bennünket azonos munkakörben, azonos munkát végző kollégáinkhoz képest, amikor ugyanazért a munkáért azok kordkedvezményt kaptak”, miközben az indítványozók ebben nem részesültek. Szerintük a bíróság „az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét jogellenesen szűkítette kizárólag a bérkövetelésre, holott a jogelv az egyenlő munkáért egyenlő juttatásokat értette”. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság szerintük „tételezen hibás bizonyítási tehertájékoztatót adott ki a 7.M.70.146/2021/42 sz. alatti jegyzőkönyvében rögzítve, amelyben megtevesztett bennünket a régi Mt. 5.§-nak hatálya alatt bizonyítandó tényekről és a bizonyítás kötelezettjét illetően, mivel ezen jogszabály hatálya alatt a jogszabály rendelkezése alapján amennyiben vita alakul ki a hátrányos megkülönböztetést illetően a munkáltatót terhelte a bizonyítás nem pedig bennünket, ahogy arra a jegyzőkönyvi részlet felhív.” Ezzel szerintük „a fegyverek egyenlősége elvének megsértése” következett be.
- [6] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a következőket jelölték meg: I. cikk (3) bekezdés első mondata, XV.

cikk (1)-(2) bekezdése, XXIV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített alkotmányjogi panaszra figyelemmel folytatta le.

- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.
- [8] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperesek voltak [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], s a perben a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. A magánszemély kérelmezők ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük fennáll.
- [9] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszukban (a Kúria ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2024. március 12-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2024. május 8-án nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, illetve az ügy érdemében hozott elsőfokú ítéletet támadták.
- [10] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltételeként az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi, hogy kifejezett kérelmet tartalmazzon a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére [52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Abtv. 52. §-a alapján a határozott kérelem követelményének részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [11] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmében a törvény előtt mindenki egyenlő, valamint minden ember jogképes. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely

megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy maga a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését.

- [12] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme összehasonlítható (azonos csoportba tartozó) személyi körön, azaz homogén csoporton belül állapítható meg {lásd például: 5/2023. (VI. 6.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsődlegesen a munkáltatói döntést sérelmezték, vagyis azt, hogy a munkáltató hátrányosan különböztette meg őket. Nem tartalmazza azonban az alkotmányjogi panasz annak bemutatását, hogy önmagában a munkáltatói jognyilatkozat pótlására irányuló perben hozott ítélet, a támadott ítéletben szereplő bírói jogértelmezés az indítványozók sérelmére milyen hátrányos megkülönböztetést okoz, s milyen személyi körön belül idéz elő a kifogásolt bírói döntés hátrányos megkülönböztetést. Maga a kúriai ítélet is rögzítette, hogy az indítványozó felperesek megalapozatlanul állították a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértését, „mert a védett tulajdonság megjelölésének hiányában az alperesnek nem volt lehetősége és kötelezettsége sem annak igazolására, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta” {Indokolás [83]}.
- [13] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, XV. cikk (2) bekezdésében nevesített védett tulajdonság alapján, és valamely alapjoggal összefüggésben történjen {legutóbb például: 2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]; 5/2023. (VI. 6.) AB határozat, Indokolás [14]}. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét milyen konkrét alapvető jogukat érintő hátrányos megkülönböztetés miatt kérik megállapítani, s az alapvető jogukat érintő különbségtételt az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések milyen módon valósították meg.
- [14] A kiegészített indítvány nem tartalmazott továbbá megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan sem, hogy a munkaügyi perben hozott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XXIV. cikkét, mely a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosítja.
- [15] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], illetve e vonatkozásban az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Indítványuk benyújtását indokolták, kifejtve az érintett Alaptörvényben foglalt jog

sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a támadott bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont], s megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont].

- [16] 2.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozók álláspontja szerint az alapügyben sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joguk, mivel szerintük a bíróság nem a megfelelő jogszabályi rendelkezések alapján járt el; a Munka Törvénykönyvről szóló 1992. évi XXII. törvény helyett az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hoztak döntést, s a bíróság az előbbi helyett az utóbbi „bizonyítási szabályait rendelte alkalmazni”, „holott a két jogszabály fordított bizonyítási szabályokat alkalmazott”. Kifogásolták továbbá, hogy erről nem kaptak megfelelő tájékoztatást, illetve szerintük „hibás bizonyítási tehertájékoztatást” kaptak, s erre sem a megfelelő időben került sor. Mindennek következtében sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a perben alkalmazott jogszabályi rendelkezés alapján a tényállás megállapítását, a bizonyítási eljárás lefolytatását, s a bizonyítékok értékelését. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslással nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel”

{3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az indítvány a bíróság eljárásával összefüggésben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést, illetve olyat, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utal. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

[19] Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), e) és f) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró